

بیانیه پایانی هیجدهمین نشست شورای عالی شورای همکاری کشورهای عرب خلیج (فارس)

از شنبه تا دوشنبه ۲۰-۲۲ شعبان ۱۴۱۸ هـ برابر با ۲۰-۲۲ دسامبر ۱۹۹۷ در کویت

بنابه دعوت مبارک والاحضرت شیخ جابر الاحمد الصباح امیر دولت کویت، شورای عالی کشورهای عرب خلیج (فارس) هیجدهمین نشست خود را از بیستم تا بیست دوم شعبان ۱۴۱۸ هـ. ق برابر بیستم تا بیست دوم دسامبر ۱۹۹۷ به ریاست والاحضرت شیخ جابر الاحمد الصباح امیر دولت کویت و با حضور اعلیحضرتها والاحضرتها:

والاحضرت شیخ زاید بن سلطان آل نهیان رئیس دولت امارات متحده عربی، والاحضرت شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه امیر دولت بحرین، والاحضرت شاهزاده عبدالله بن عبدالعزیز آل سعود، ولیعهد و معاون نخست وزیر و رئیس گارد ملی کشور پادشاهی عربستان سعودی، والاحضرت شیخ حمد بن خلیفه آل ثانی امیر دولت قطر در کویت برگزار شد. در این اجلاس جناب شیخ جمیل بن ابراهیم الحجیلان دبیر کل شورای همکاری کشورهای عرب خلیج (فارس) نیز حضور داشت.

شورای عالی، روند همکاری و تشریک مساعی در زمینه های سیاسی، امنیتی، نظامی، اقتصادی، اجتماعی و حقوقی را از هفدهمین اجلاس شورای همکاری تا کنون بررسی کرد و از گزارشها و توصیه های ارائه شده از سوی کمیسیون وزارتی و شورای وزیران اطلاع یافت و بر علاقه صادقانه به تقویت روند شورای همکاری در جهت تحقق هدفهای والائی که در اساسنامه تبلور یافته است، و نیز حرکت به سوی افقهای گسترده تر و روشنتر به منظور همگام شدن با دگرگونیهای منطقه ای و پاسخ به آمال و آرمان کشورهای ملل شورا و نیز تحقق امنیت، ثبات و آسایش منطقه، تأکید کرد.

روند همکاری مشترک

هیأت مشورتی شورای عالی نظر به علاقه به تقویت نقش شهروندان در فعال سازی روند شورا، تأسیس یک هیأت مشاوره ای از شهروندان با تجربه و شایسته کشورهای شورای همکاری را تصویب نمود تا کار اظهار نظر درباره اموری را که از طرف شورای عالی به آن ارجاع می شود به عهده گیرد.

امور نظامی

در زمینه نظامی، شورای عالی با تصمیمات اتخاذ شده از سوی والاحضرتها و عالیجنابان وزرای دفاع در شانزدهمین نشست خویش در دوحه به ویژه در مورد گامهای عملی برای پیوند دادن کشورهای شورا از طریق یک شبکه ارتباطات و تأمین هدفهای نظامی و پوشش راداری و هشدار سریع و تمرینات نظامی موافقت کرد.

شورا از گامهای برداشته شده برای همکاری نظامی در زمینه های مختلف اظهار رضایت کرد و براهمیت ادامه اجرای کلیه جنبه های همکاری نظامی و افزایش امکان دفاع دسته جمعی کشورهای عضو شورا به منظور تحکیم وحدت هدف و هویت و سرنوشت مشترک، تأکید نمود.

امور امنیتی

شورای عالی در زمینه امنیتی، تصمیمات متخذه از طرف والا حضرتها و عالیجنابان وزرای کشور در شانزدهمین اجلاس از جمله تسهیلات مربوط به آمد و شد شهروندان، جریان کالا، فعالیت مبادلات بازرگانی بین کشورهای عضو را تصویب کرد. مهمترین موارد عبارتند از: صدور گذرنامه های ویژه کامپیوتری برای اتباع کشورهای شورا ظرف حداکثر دو سال و بهبود عملکرد در مبادی ورودی زمینی.

امور اقتصادی

شورای عالی گزارشها و نتایج نشست کمیسیونهای وزارتی درباره روند همکاری مشترک اقتصادی بین کشورهای عضو شورا و آنچه که به تشکیل اتحادیه هائی بین کشورهای عضو مربوط می شود و نیز تدابیر لازم جهت یکسان سازی تعرفه های گمرکی با جهان خارج را بررسی کرد. شورای عالی از توافق کمیسیون همکاری مالی و اقتصادی مطلع گردید، ابراز خرسندی از اقداماتی که در زمینه طبقه بندی کالا به عمل آمده است، در مورد ادامه اقدامات، به منظور تأسیس اتحادیه گمرکی از جمله پیشنهاد یکسان سازی میزان عوارض گمرکی بر کالا و تاریخ شروع اجرای تعرفه یکپارچه گمرکی کشورهای عضو شورا، رهنمودهائی ارائه نمود. همچنین به منظور تأکید بر اهمیت هماهنگی و پیوند بین کشورهای عضو شورا در امور بانکی و تقویت آن، شورای عالی به بانکهای ملی در کشورهای عضو شورا اجازه داد که شعبه هائی در کشورهای عضو بر اساس ضوابط دایر کنند. همچنین بانک بین المللی خلیج (فارس) اجازه یافت تا شعبه هائی را در کشورهای عضو شورا دایر کند. شورای عالی با تأکید بر ارتباط منافع اقتصادی کشورهای شورا و هماهنگی فیما بین در پروژه های زیربنائی، رهنمودهائی در مورد آغاز مرحله نخست پروژه ارتباط برق صادر کرد و با مالکیت و مدیریت طرح از طریق یک سازمان مستقل که بر طبق اصول تجاری اداره شود، موافقت نمود.

شورای عالی در ادامه گامهائی که کشورهای شورا درباره مدرنیزه کردن سیستمهای اقتصادی و تشویق سرمایه گذاری برمی دارند و همچنین به منظور جلب سرمایه گذاری

بخش خصوصی خارجی و داخلی، به شورای وزیران اختیار داد تا مقررات قانونی مناسبی جهت تشویق سرمایه‌گذاران خارجی در کشورهای شورا تهیه کند. شورای عالی اوضاع اقتصادی کشورهای عضو شورا را ارزیابی کرد و با اظهار رضایت از شکوفایی اقتصادی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در بخشها و فعالیتهای گوناگون اقتصاد ستایش کرد. شورای عالی از طرح ارایه شده از سوی دولت کویت درباره ابعاد استراتژیک رشد و تکامل اقتصادی کشورهای عضو شورا و از مضامین مثبت و ارکان اساسی رشد اقتصاد در کشورهای عضو در میان مدت و دراز مدت اطلاع یافت و آن را برای بررسی به کمیته همکاریهای مالی و اقتصادی ارجاع کرد.

امور قانونی

شورای عالی با نظام قانون مدنی یکپارچه کشورهای شورا که به «سند کویت» نامگذاری شد موافقت کرد. نظام قانونی یکپارچه جزائی کشورهای عضو شورا نیز به «سند دوحه» موسوم گردید. این هر دو سند از احکام شرع اسلام سرچشمه می‌گیرند و هر دوی آنها قوانینی توجیهی هستند که در وحدت نظامهای قضائی کشورهای عضو شورا مؤثر خواهند افتاد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

مسائل انسان و محیط زیست

شورای عالی توصیه‌های ارایه شده از طرف شورای وزیران درباره همکاریهای مشترک در امور انسان و محیط زیست را بررسی کرد. این شورا ضمن قدردانی از گامهای برداشته شده از سوی کشورهای عضو جهت تسهیل انتقال نیروی کار ملی بین کشورهای عضو، بر اهمیت درپیش گرفتن سیاستهای جمعیتی هماهنگ و ثبات و امنیت ملل این کشورها، تأکید کرد و در زمینه حفاظت از محیط زیست، شورای عالی سه نظام را برای حفظ از طبیعت و نحوه برخورد با مواد تشعشع‌زا و تفاله‌ها و اقدامات الزام آور در جابجایی تفاله‌های خطرناک بین کشورهای شورا، به عنوان گامی در جهت همگام شدن با قوانین بین‌المللی و به عنوان

حداقل ضروریات حفاظتی، تصویب کرد. شورا به استناد مصوبه‌های والا حضرتها عالیجنابان وزرای کشور در اجلاس شانزدهم، موافقت خویش را با مکانیزم همکاری بین مراکز پیوند اعضا در کشورهای عضو شورای همکاری اعلام داشت.

مسائل سیاسی

اجرای مصوبات شورای امنیت توسط عراق در رابطه با تجاوز این کشور به کویت

شورای عالی، آخرین تحولات را در روند اجرای قطعنامه‌های شورای امنیت در ارتباط با تجاوز عراق علیه دولت کویت مورد بحث قرار داد و لزوم اقدام دولت عراق به اجرای غیرگزینشی کلیه قطعنامه‌های شورای امنیت تأکید کرد. شورا بویژه انهدام سلاحهای کشتار جمعی که در اختیار عراق است و نیز آزادی اسرای کویتی و غیر کویتی و استرداد تمام دارائیهای کویت و اجرای قطعنامه ۹۴۹ در مورد خودداری از هرگونه عمل تجاوز کارانه و یا تحریک آمیز علیه کشورهای همجوار تأکید کرد.

شورای عالی تأکید کرد که اقدام عراق در حمله به خاک کویت و اشغال این کشور، نقض قوانین بین المللی و جهان عرب بوده است و این کشور باید اعتراف کند که منشور اتحادیه عرب و موافقتنامه دفاع مشترک اعراب و نیز منشور سازمان ملل متحد را با اشغال کشور کویت، نقض کرده است. شورای عالی، از عراق دعوت کرد تا گامهای لازم را برای اثبات نیتهای صلح جویانه در قبال دولت کویت و کشورهای منطقه بردارد تا بدین وسیله منطقه از پیامدهای ناگوار تکرار این فاجعه در امان باشد و امنیت و ثبات برای تمام کشورهای منطقه تحقق یابد.

شورا نگرانی شدید خویش را از افزایش خطرناک تنش میان عراق و سازمان ملل متحد بر اثر ادامه مخفی سازی سلاحهای خطرناک و کشنده میکروبی و شیمیایی توسط عراق که جان مردم برادر عراق و ملت‌های منطقه را تهدید می کند، ابراز داشت. شورا از یکپارچگی مواضع بین المللی در حمایت از شورای امنیت در قبال بحران اخیر ستایش کرد و از کمیته

ویژه امور انهدام سلاحهای کشتار جمعی به خاطر اجرای وظایف خویش مجدداً حمایت کرد. شورای عالی، عراق را به همکاری جدی و بی قید و شرط با این کمیته دعوت نمود و لزوم اجرای کلیه مصوبات شورای امنیت در این رابطه را به گونه ای که کاهش مجازات و رفع درد ورنج مردم عراق را تحقق بخشد، خاطر نشان ساخت. درد و رنجی که شورای همکاری به خاطر آن با مردم عراق ابراز همدردی می کند و بر این اساس از فرمول نفت در برابر غذا برای تأمین احتیاجات داروئی و غذایی ملت برادر عراق و نیز از هر اقدامی که این آلام را کاهش دهد، استقبال می نماید.

شورای عالی از تحولات اخیر شمال عراق و انعکاس آن بر منطقه اظهار نگرانی نمود و مجدداً مواضع ثابت خویش در مورد لزوم پاسداری از استقلال و حاکمیت عراق و یکپارچگی و امنیت منطقه ای تأکید کرد.

مسئله اشغال جزایر سه گانه وابسته به دولت امارات متحده عربی و روابط با ایران*

الف. مسئله اشغال جزایر سه گانه وابسته به دولت امارات متحده عربی

شورای عالی تحولات مسئله اشغال جزایر سه گانه تنب و ابوموسی متعلق به دولت امارات متحده عربی توسط ایران را بررسی کرد و مجدداً تأسف شدید خود را از ادامه خودداری جمهوری اسلامی ایران از پذیرش دعوتهای پی در پی و جدی و صادقانه دولت امارات متحده عربی و سازمانهای و هیأتها و مجامع منطقه ای و بین المللی برای حل و فصل مسالمت آمیز این کشمکش اعلام داشت.

شورای عالی همچنین اظهارات جناب آقای محمد خاتمی رئیس جمهوری اسلامی ایران را که در آن به دیدار با والاحضرت شیخ زاید بن سلطان آل نهیان رئیس دولت امارات متحده عربی ابراز تمایل کرده اند، مورد بررسی قرار داد و از استقبال و ابراز مسرت والاحضرت شیخ زاید بن سلطان آل نهیان در این مورد قدر دانی نمود. شورای عالی از هرگونه دیداری بین رهبران دو کشور استقبال کرد.

* برای حفظ امانت در ترجمه سند، ادعای شورای همکاری در مورد جزایر سه گانه ایرانی عیناً و بدون تغییر ترجمه شده است.

شورای عالی ضمن تأکید مجدد بر حاکمیت دولت امارات متحده عربی بر جزایر سه گانه تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی از کلیه اقدامات و وسایل مسالمت آمیز اتخاذ شده از سوی امارات برای اعاده حاکمیت خویش بر این سه جزیره حمایت کرد و یکبار دیگر از دولت ایران خواست تا به اشغال جزایر سه گانه پایان دهد، از اعمال سیاست تحمیل مبتنی بر واقعیت موجود از طریق توسل به زور خودداری کند. از احداث تأسیسات ایرانی جزایر با هدف تغییر بافت جمعیتی آن خودداری نماید. تمام تأسیساتی را که به طور یک جانبه در جزایر سه گانه احداث شده است، برچیند و برای حل اختلاف موجود بر سر جزیره ها از شیوه های مسالمت جویانه بر اساس اصول و قواعد بین المللی از جمله قبول ارجاع مسئله به دادگاه بین المللی لاهه پیروی کند.

ب. روابط با ایران

با توجه به اصول ثابت کشورهای شورای همکاری برای برقراری روابط حسنه با جمهوری اسلامی ایران بر اساس حسن همجواری و احترام متقابل و عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر، و با توجه به نشانه ها و اظهارات مثبت مقامات ایرانی درباره آغاز دوره جدیدی از روابط با کشورهای شورای همکاری، شورای عالی آخرین تحولات روابط با ایران را مورد بحث و تبادل نظر قرار داد و ابراز امیدواری کرد که آینده شاهد تحولی مثبت و عملی با هدف برقراری اتحاد و استوار کردن روابط بر پایه هایی محکم باشد به گونه ای که امنیت و ثبات منطقه را تحقق بخشد.

روند صلح خاورمیانه

شورای عالی روند صلح خاورمیانه و خطرات ناشی از عدم پایبندی دولت اسرائیل به اجرای تعهدات موافقتنامه های انتقالی امضاء شده با طرف فلسطینی، و اتخاذ گامهای تکروانه پیش از مذاکرات حل نهایی، از جمله گسترش شهرک سازی و مصادره زمینهای فلسطینیان و تحمیل محاصره اقتصادی بر شهروندان فلسطینی و جلوگیری از روند رشد

اقتصادی در سرزمینهای فلسطینی را که با روح و اصول روندصلح و مفاد موافقتنامه های امضاء شده در این چارچوب منافات دارد، مورد بررسی و تبادل نظر قرارداد.

شورای عالی ضمن محکوم کردن این سیاستها و اقدامات اسراییل، خواستار آن شد که این کشور به کلیه تعهدات خویش در ارتباط با موافقتنامه های امضا شده با سازمان آزادیبخش فلسطین عمل کند و در ابتدا تکمیل مراحل اعاده استقرار فلسطینیان در کرانه باختری و آغاز مذاکرات مربوط به وضعیت دائم با طرف فلسطینی را به گونه ای به انجام رساند، که عقب نشینی کامل اسراییل از سرزمینهای اشغالی سال ۱۹۶۷ فلسطین را تحقق بخشد و همچنین باید به ملت فلسطین امکان اعمال حقوق کامل ملی و مشروع و حق تأسیس دولت مستقل بر خاک ملی که پایتخت آن قدس شریف باشد، بیابد. شورای عالی از دولت اسراییل می خواهد که مذاکرات با سوریه و لبنان را نیز از همان مرحله ای که قطع شده است از سرگیرد و با عقب نشینی کامل از جولان سوریه طبق قطعنامه های ۲۴۲ و ۳۳۸ به مرز چهارم ژوئن ۱۹۶۷ بازگردد و همچنین کاملاً از جنوب لبنان و بقاع غربی عقب نشینی کند و کلیه سرزمینهای اشغالی لبنان را طبق قطعنامه ۴۲۵ به حاکمیت لبنان بازگرداند.

شورای عالی ضمن قدردانی از تلاشهای دولت امریکا و روسیه فدرال، در راه حمایت از روند صلح خاورمیانه، آنها را به ادامه تلاش به منظور از سرگیری گفتگو میان همه طرفها و بازگرداندن روند صلح به مسیر درست، دعوت می کند.

شورای عالی از اتفاق نظر بین المللی برای حمایت و یاری روند صلح خاورمیانه و لزوم پایبندی به تعهدات موجود و از سرگیری مذاکرات براساس مصوبات بین المللی و اصل زمین در برابر صلح جهت تحقق صلحی عادلانه و فراگیر ستایش می کند و در این زمینه، تلاشهای اتحادیه اروپا و کشورهای عضو و پشتیبانی سیاسی و اقتصادی آن از حکومت ملی فلسطین را ارج می نهد.

عاری شدن از سلاحهای کشتار جمعی

شورای عالی از ادامه برنامه های تولید سلاحهای کشتار جمعی در منطقه اظهار نگرانی

کرد و خواستار تلاش برای عاری شدن منطقه خاورمیانه از جمله منطقه خلیج (فارس) از انواع گوناگون سلاحهای کشتار جمعی منجمله جنگ افزارهای هسته ای گردید. شورای عالی بر لزوم الحاق اسراییل به پیمان منع گسترش سلاحهای هسته ای و قرار گرفتن کلیه تأسیسات اتمی اسراییل تحت بازرسی نهادهای وابسته به آژانس بین المللی انرژی اتمی، تأکید گذاشت.

پدیده های افراط گرایی

شورای عالی مجدداً تأکید می کند افراط گرایی، خشونت و تروریسم، پدیده هایی بین المللی هستند که اختصاص به ملت و یا منطقه خاصی ندارند. شورا با ابراز انزجار مجدد از این پدیده ها هر گونه خشونت و تروریسم را از هر منشاء که باشد مردود می شمارد و تأسف خود را از اقدام برخی کشورها در پناه دادن به عناصر افراطی تروریست به نام حقوق بشر بیان می دارد. شورا از این کشورها می خواهد تا میان رفتار این افراد که علیه امنیت و سلامت کشورها عمل می کنند و جان شهروندان و خارجیان مقیم را تهدید می نمایند و حقوق بشر تفاوت قائل شوند.

همچنین شورا این کشورها را به تلاش برای جلوگیری از سوء استفاده از آب و خاک و قوانین آنها توسط این عناصر و گروههای افراطی و تروریستی به منظور به دست آوردن مال و سلاح و اعمال هر گونه فعالیت های دیگری که امنیت و سلامت این کشورها را به خطر می اندازد دعوت می کند و در خواست می کند تا موافقتنامه بین المللی برای مبارزه با تروریسم، امضا شود.

شورای عالی همچنین تعرض پارلمان اروپا و دیگر سازمانها به امور قضاوت و روند دادگستری در کشورهای عضو شورا را رد می کند و آن را دخالت غیر قابل قبول در امور داخلی خویش تلقی می نماید که ممکن است باعث تشویق جنایت و کارهای تروریستی شده و نهایتاً تأثیر منفی بر امنیت و ثبات منطقه گذارد.

در پایان، شورای عالی از تصمیم هشتمین کنفرانس سران کشورهای اسلامی (که از

نهم تا یازدهم دسامبر ۱۹۹۷ در تهران در کشور جمهوری اسلامی ایران برگزار شد) در مورد انتخاب دوحه بعنوان مکان نهمین کنفرانس اسلامی استقبال می کند.

شورای عالی از والاحضرت شیخ جابر الاحمد الصباح امیر دولت کویت و دولت و ملت این کشور به خاطر استقبال گرم و میهمان نوازی و احساسات برادرانه و صادقانه آنها، کمال قدردانی را ابراز می دارد و ترتیبات اتخاذ شده برای میزبانی این اجلاس را می ستاید.

رهبان کشورهای شورا در ضمن از نقش بزرگی که والاحضرت شیخ جابر الاحمد الصباح امیر دولت کویت و رئیس دوره فعلی شورای عالی در اداره جلسات که بزرگترین اثرات را در رسیدن به تصمیمات و نتایج مهم در جهت تحقق آرمان و آمال ملل کشورهای شورا داشته است، یاد آور می شود. شورای عالی به نوزدهمین دوره خود که انشاء... در دسامبر ۱۹۹۸ و بنا به دعوت مبارک والاحضرت شیخ زاید بن سلطان آل نهیان رئیس دولت امارات متحده عربی در ابوظبی برگزار خواهد شد، چشم دوخته است.

به تاریخ ۲۲ شعبان ۱۴۱۸ هـ برابر با ۲۲ دسامبر ۱۹۹۷ در کویت صادر گردید.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی